

Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer i Halmstad

-Arbetsätt & erfarenheter

Innehåll

Flyktingsituationen	4
Betydelsen av ett språk	4
Att dela med sig av sitt språk till en nyanländ familj	4
Initiativ	5
Samverkan med Hylte	5
Pilotprojektets inledande syfte och målsättning.....	5
Projektledning och arbetsgrupper.....	5
Uppstart	6
Referensgrupp	6
Inspiration och utbildning	7
Media	7
Förändrade förutsättningar och nya arenor	7
Pilotprojektets avslut.....	8
Resurser	8
Kostnader och finansiärer.....	9
Aktivitetslista 2015-2018.....	10
Organisation och samverkan	11
Metoder och material.....	13
Inspirationsdag och webbutbildning	14
Mötet mellan språkstartare och familj.....	15
Samlade erfarenheter och lärdomar från Halmstad och Hylte.....	16
Summering och koppling till syfte- och måluppfyllelse	18
Avslutande reflektioner	19
Bilagor	

Sammanfattning

Under perioden 2015-2017 kom ett stort antal asylsökande familjer till Halmstad. Många familjer fick tillbringa lång tid på asylboende. Behovet av meningsfull sysselsättning var stort och tillgången till nätverk utanför familjen oftast begränsat. Dessa förutsättningar samt kunskapen om språkets betydelse för integration i det svenska samhället utgjorde bakgrunden till att Halmstadsnämnden i dec 2015 tog initiativ till pilotprojektet "Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer i Halmstad". Projektet har skett i samverkan med Halmstads kommun och med tre Studieförbund i Halmstad (ABF, Folkuniversitetet och Studieförbundet Vuxenskolan). Samverkan har även skett med Hyltenämnden som drog igång ett liknande projekt under hösten 2016. Projektet är en satsning där språkstartare/cirkelledare delar med sig av sitt språk till en asylsökande/nyanländ familj under inspirerande former. Som språkstartare har man till sin hjälp en språkrygsäck som innehåller böcker, spel och tips på hur man kan jobba med materialet tillsammans med en eller ett par familjer. Tanken var att studieförbunden genom sitt kontaktnät skulle rekrytera volontärer som efter introduktion och cirkelledarutbildning skulle genomföra språkträffar på asylboende i Halmstad. Men redan från start visade det sig vara svårt att rekrytera språkstartare och trots omfattande arbetsinsats resulterade det i att endast ett fåtal familjer som fick ta del av en språkträff. Projektledningen valde då att försöka hitta andra aktörer och arenor för att nå ut till familjerna vilket visade sig vara framgångsrikt. Följande verksamheter har bidragit i arbetet: Sannarpsgymnasiets barn- och fritidsprogram vilka har mött familjer på öppen förskola i Andersberg. Oskarströms bibliotek möter grupper av familjer på Spenshults asylboende. Pedagoger på Dungens förskola i Fyllinge arbetar med språkrygsäcken i sin verksamhet.

Det blev inte som det var tänkt, det blev på ett annat sätt...

Ett pilotprojekt är en möjlighet till att pröva nya metoder, arbetssätt och till att samarbeta med nya aktörer. Språkstart Halland för asylsökande barn och familjer i Halmstad gav möjlighet till allt detta. Som i många projekt så blev det en resa där man fick tänka om och tänka nytt då det inte blev riktigt så som planerats inledningsvis. Av många olika anledningar nåddes inte så många familjer på asylboende som man hoppats på. Det berodde på omständigheter som inte kunde påverkas, så som förändrad flyktingpolitik, förändrade förutsättningar för studieförbunden, möjligheter att locka språkstartare och att nå ut till familjerna. Däremot har flera nya möjliga vägar visat sig i projektet och samverkan mellan aktörerna har stärkts. De språkstartare och familjer som deltagit i en språkträff har tyckt att det var positivt och givande.

Sammanfattningsvis kan konstateras att projektet bidragit till att samverkan mellan regionen, studieförbunden och kommunen har stärkts men också till metodutveckling och gemensamt lärande. Uppföljningen visar att projektet bidragit till att synliggöra framgångsfaktorer och förutsättningar för praktisk samverkan mellan region, studieförbund och kommun. Samverkanskunskap som i framtiden kan användas på många olika utvecklingsområden.

Till att börja med

Flyktingsituationen

Under perioden 2015-2017 kom ett stort antal asylsökande familjer till Halmstad. Den stora omfattningen gjorde att många familjer fick tillbringa lång tid på asylboende i väntan på att deras ärenden skulle avgöras. För dem som vistades på asylboenden var behovet av meningsfull sysselsättning stort och tillgången till nätverk utanför familjen oftast begränsat. Dessa förutsättningar samt kunskapen om språkets betydelse för integration i det svenska samhället utgjorde bakgrunden till att Halmstadsnämnden i dec 2015 tog initiativ till pilotprojektet "Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer i Halmstad".

Betydelsen av ett språk

Alla barn har rätt till ett språk vägen dit ska vara fylld av glädje, lust och magiska stunder. För det enskilda barnet är ett rikt och utvecklat språk avgörande för utvecklingen av det egna jaget, och för barnets hela liv. Språket är en grundläggande rättighet. Det är avgörande för att vi ska kunna kommunicera med andra människor, kunna informera oss och vara delaktiga i samhället, kunna ta del av litteratur och kultur (Källa "Dags att höja ribban!" Kerstin Rydsjö). Då Regionbiblioteket har stor erfarenhet av arbete med små barns språkutveckling, bland annat genom utvecklingen av Språkredjan (<http://www.regionhalland.se/sprakredjan>) så låg detta till grund för utveckling av material och metod i pilotprojektet.

Att dela med sig av sitt språk till en nyanländ familj

Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer är en satsning där man som språkstartare/cirkelledare delar med sig av sitt språk till en familj under inspirerande former. Till sin hjälp har man en språkrygsäck som innehåller böcker, spel och tips på hur man kan jobba med materialet tillsammans med en eller ett par familjer. Man behöver inte vara lärare eller speciellt duktig i svenska utan det handlar snarare om att ge inspiration och en lekfull ingång till svenska språket samtidigt som man har en trevlig stund tillsammans. Träffarna kan genomföras på asylboende, i familjens hem, på bibliotek eller i studieförbundens lokaler. Tanken är att man träffas vid minst tre tillfällen och använder materialet tillsammans under inspirerande former. Därefter får barnet sin ryggsäck.

Språkrygsäcken innehåller tre böcker - Viggos ord, Var är tårtan? Och God natt Alfons Åberg - ett Lottospel, en handledning samt inspirationsmaterial på olika språk. Tanken är att det ska kunna användas av barn, äldre syskon och föräldrar tillsammans och även ge inspiration till vuxnas väg in i det svenska språket.

Till att börja med

Initiativ

Initiativet till att arbeta med detta pilotprojekt togs av Halmstadsnämnden, en av Region Hallands lokala nämnder. Studieförbunden i Halmstad bjöds in till dialog- och förankringsmöte i december 2015. Då presenterades och diskuterades bakgrund och förslag på upplägg av pilotprojektet. Studieförbunden var positiva till att delta i arbetet, som därefter förankrades på ett länsövergripande möte där region, studieförbunden i Halmstad och Halmstads kommun deltog.

Samverkan med Hylte

Under hösten 2016 initierade även Hyltenämnden en satsning i Hylte kommun. Det har lett till att Halmstad och Hylte haft en nära samverkan i utveckling, finansiering, genomförande och uppföljning av sina projekt.

Pilotprojektets inledande syfte och målsättning

Syfte

- Att ge kunskap om metoder och arbetssätt för introduktion till svenska språket när det gäller att nå asylsökande och nyanlända barn och föräldrar som senare kan ligga till grund för ett bredare arbete i Halmstad och andra delar av Halland.

Mål

- Att främja en bra start i livet genom att stimulera asylsökande och nyanlända barns språkutveckling samt att ge föräldrar inspiration på vägen in i det svenska språket.
- Att stimulera och ge möjlighet till samverkan mellan olika professioner och aktörer i planering, genomförande och uppföljning av projektet.
- Att på kort sikt bidra till meningsfull sysselsättning under familjernas väntan på asylprövning.
- Att bidra till att få en inblick i det svenska samhället genom språkstartsmaterialet och kontakten med cirkelledare och bibliotek

Projektledning och arbetsgrupper

- Projektgruppen har bestått av utvecklingsledare, regionbibliotek Halland, Region Halland (som också fungerat som projektledare i pilotprojektet) och nämndtjänsteman, social hållbarhet, Region Halland.
- Styrgrupp var Halmstadsnämndens presidium (dvs nämndens ordförande, vice ordförande, nämndtjänsteman och strateg).
- Arbetsgrupp för materialet bestod av olika professioner med kompetens inom små barns språkutveckling från Region Halland.
- Referensgrupp har bestått av representanter från Region Halland, Studieförbundet, Vuxenskolan, Folkuniversitetet och ABF och Halmstads kommun.

Genomförande

Uppstart

Pilotprojektet i Halmstad hade en snabb uppstart och det gick väldigt fort i början, bl.a. med att ta fram metoder och material. Ett språkpaket förpackat i en ryggsäck med språkstimulerande metoder och material togs fram av en arbetsgrupp bestående av logoped, bibliotekarie, barnhälsovårdsutvecklare och utvecklingsledare. Materialet bygger på Region Hallands erfarenheter från projektet Språk-kedjan samt övriga projekt kring små barns språkutveckling.

Foto: Magnus Andersson

Som uppstart genomfördes en inspirations- och utbildningsdag den 17 februari 2016. Intresset var mycket stort och totalt deltog 85 personer med en bred representation från civilsamhället (exempelvis Lions, Röda Korset, studieförbund, kyrkor) och offentlig sektor (exempelvis bibliotek och logopedmottagning m.fl.) se bilaga. Efter inspirationsdagen påbörjade studieförbunden rekryteringen av volontärer (som skulle fungera som språkstartare) arrangerade cirkelledarutbildning för att därefter genomföra språkträffar för asylsökande och nyanlända familjer. Tre studieförbund deltog aktivt i pilotprojektet, ABF, Folkuniversitetet och Studieförbundet Vuxenskolan. Det visade sig emellertid vara svårt för studieförbunden att hitta intresserade volontärer som var beredda att bli språkstartare, vilket gjorde att projektet fick en mycket trög start. Bristen på språkstartare gjorde att endast ett fåtal språkträffar med familjer kunde genomföras.

Referensgrupp

Under hösten 2016 tillsattes en referensgrupp med representanter från regionen, studieförbunden och Halmstads kommun. Gruppen fungerade som en viktig plattform för förankring, utveckling, samordning, genomförande och uppföljning av pilotprojektets olika delar. Folkuniversitetet tog på sig en samordnande roll samlat för de tre studieförbunden gentemot Region Halland. Ett avtal som tydliggjorde Folkuniversitetets och Region Hallands olika roller arbetades fram.

Genomförande

Inspiration och utbildning

Projektgruppen såg att det fanns ett behov av att skapa en mer långsiktig lösning för kontinuerlig fortbildning varför en [webbaserad utbildning](#) togs fram.

Utbildningen finns tillgänglig på Region Hallands webbplats och innehåller fyra moduler kring följande teman:

- Språkets grund och hur vi lär oss förstå varandra?
- Hur planerar du en träff med familjerna?
- Vad finns i väskan och hur använder vi det?
- Att läsa och leka tillsammans

ABF utarbetade en studiehandledning att använda som underlag och som stöd i samband språkträffarna. En loggbok utformades för att språkstartaren ska kunna följa upp och reflektera runt de genomförda språkträffarna. Några av loggböckerna finns att ta del av som bilaga.

Media

Hallandsposten skrev två artiklar om pilotprojektet. Den första efter den inledande inspirationsdagen i februari 2016 och den andra under hösten 2016. Båda artiklarna skapade uppmärksamhet och generade intresse för att delta i projektet bland annat som språkstartare.

Förändrade förutsättningar och nya arenor

Under 2017 förändrades villkoren för att söka asyl i Sverige vilket gjorde att färre flyktingfamiljer kom till Halmstad. Asylboende lades ner och studieförbundens ekonomiska förutsättningar förändrades vilket påverkade deras möjligheter att delta aktivt i pilotprojektet.

Då det visade sig vara stora svårigheter att rekrytera volontärer som var beredda att bli språkstartare, beslutade Halmstadsnämnden under våren 2017, att avsätta ekonomiska medel för att arvoda språkstartare. Med stöd av dessa resurser genomfördes ett antal språkträffar, fram för allt under sommaren 2017. Genomgående kan nämnas att de språkträffar som har genomförts, har varit uppskattade både av språkstartare och av familjerna.

Genomförande

För att nå ut till fler familjer bedömde referensgruppen att det fanns ett behov av att hitta nya vägar och arenor. Efter ett initiativ från Folkuniversitetet, etablerades kontakt med pedagogerna på Sannarpsgymnasiets barn- och fritidsprogram. De var intresserade av att delta i projektet. Projektledaren introducerade eleverna på barn- och fritidsprogrammet i projektets bakgrund och upplägg. Därefter genomgick de webbutbildningen, planerade träffar och övade praktiskt tillsammans med sina lärare. När utbildningen var klar genomförde sedan eleverna språkträffar med familjer på öppen förskola i Andersberg. Migrationsverket öppnade under 2017 ett av landets största asylboende i Sverige på Spenshult (i Halmstads kommun). Referensgruppen såg att där borde finnas ett stort behov av meningsfulla aktiviteter och en möjlighet att möta många barnfamiljer. Genom kommunens representant i referensgruppen, etablerades kontakt mellan språkstartare från Studieförbundet Vuxenskolan och familjer på Spenshult. Sommaren 2017 genomfördes språkträffar med tre familjer på Spenshult.

Efter sommaren fick projektledaren kontakt med bibliotekarier på Oskarströms bibliotek som i sin tur introducerade pedagoger på Öppna förskolan på Spenshults asylboende, i metoder och materialet som ingår i språkrygsäcken. Detta ledde sedan till att öppen förskola genomförde språkträffar med grupper av familjer på Spenshult där ca 30 ryggsäckar delades ut.

Pilotprojektets avslut

Hösten 2017 diskuterade referensgruppen projektets fortsättning. Olika lösningar lyftes fram men man konstaterade att projektet krävde mycket arbete med stora resurser i form av personal, tid samt att det var svårt att rekrytera intresserade språkstartare och nå ut till familjerna. Mot bakgrund av detta och att studieförbunden fått förändrade villkor, var det inget studieförbund som såg att de hade möjlighet att fortsätta under 2018.

Då det fanns språkrygsäckar kvar och projektledningen var mån om att hitta ytterligare sätt att sprida arbetssättet och konceptet, ledde det till att Halmstadsnämndens strateg introducerade pedagogerna på Dungens förskola i Fyllinge i metoder och material samt delade ut tio språkrygsäckar. Vidare delade Halmstads kommuns språk, läs- och skrivutvecklare samt specialpedagog ut tolv språkrygsäckar till de förskolor som hade störst behov.

Resurser

- Halmstadsnämnden var pilotprojektets huvudfinansiär under 2015-2018.
- Arbetstid för projektledning ingick i utvecklingsledarens och nämndtjänstemannens ordinarie tjänster inom Region Halland.
- Kultur Halland bidrog med kommunikatörsstöd i projektet.
- Studieförbunden medverkade med sitt nätverk av volontärer, kunskap och kontakter med asylboendena, cirkelledarutbildningen, samordning och lokaler.
- Halmstads kommun bidrog med kunskap och kontakter med familjer och asylboenden samt bekostade översättning av informationsmaterial i språkrygsäcken.
- Biblioteket stod för lokal vid inspirationsdagen och med personal som introducerade och stöttade språkträffar på Öppna förskolan på Spenshults asylboende.

Genomförande

Kostnader och finansiärer

- Språkryggsäckar 250 st. (400 kr/st.) 100 000 kr, Halmstadsnämnden.
- Inspirationsdag 25 000 kr, Halmstadsnämnden.
- Webbutbildning 22 000 kr, Halmstadsnämnden.
- Språkträffar och samordning i studieförbunden (för 20 grupper) avsattes 55 900 kr, Halmstadsnämnden.
- Fotografering (kommunikationsmaterial) 5 000 kr, Kultur Halland.
- Tryck av informationsmaterial 2 270 kr, Kultur Halland.
- Översättning av informationsmaterial (som dock inte höll kvalité och användes inte), Halmstads kommun.
- Slutrapport (populärversion), kostnad för skribent 18 200 kr Halmstad och Hyltenämnden.

Sammanfattande bild över antal språkstartare, familjer och utdelade ryggsäckar

	Antal språkstartare	Antal familjer 2016	Antal familjer 2017	Antal utdelade ryggsäckar 2016-2018
Studieförbundet-Vuxenskolan	4	4	3	9
Folkuniversitetet	-	3	0	5
ABF	2	0	2	2
Barn- och fritidsprogrammet på Sannarpsgymnasiet möter familjer på öppen förskolan i Andersberg	23 elever			28
Dungens förskola i Fyllinge				10
Förskolor i Halmstad med särskilda behov				32
Öppen förskola möter grupper av familjer på Spenshults asylboende				45
Hyltenämnden i verksamheter i Hylte kommun				95
Totalt				226

Genomförande

Aktivitetslista 2015-2018

2015

- Initiativ från Halmstadsnämnden (dec 15)
- Utveckling av metoder och material i språkryggsäcken (dec 15)
- Inköp av 250 ryggsäckar (dec 15)
- Uppstartsmöte med studieförbunden (dec 15)

2016

- Länsövergripande möte (LFS) med studieförbund, kommun och Region Halland (Hallands bildningsförbund)
- Inspirationsdag (feb 16)
- Studieförbunden påbörjar arbetet med att rekrytera språkstartare (feb 16)
- Information och förankring på Lokala nämnders länspresidier (våren 16)
- Uppföljningsenkät till studieförbund och språkstartare (juni 16)
- Inspirationstillfälle för blivande språkstartare, ställdes in pga för få anmälda (sep 16)
- Referensgruppens uppstart (hösten 16)

2017

- Produktion av webbaserad utbildning med fyra moduler (jan17)
- Foto för kommunikation (jan 17)
- Utveckling av loggböcker (jan 17)
- Utvärderingsplan för att utvärdera pilotprojektet (jan17)
- Artikel i Hallandsposten (jan 17)
- Studieförbundens informationsträff på Folkuniversitetet (mars 17)
- Introduktion med Barn- och fritidsprogrammet (23 elever) på Sannarpsgymnasiet (mar 17)
- Dialog med Högskolan gällande utvärdering (april 2017)
- Beslut om att arvoda språkstartare som genomförde språkträffar (våren 17)
- Utveckling av studiehandledning (våren 17)
- Studieförbundens rekryteringsträff (våren 17)
- Artikel i invånartidningen Bästa livsplatsen (apr 17)
- Översättning av informationsmaterial till olika språk (våren 17)
- Studieförbundet Vuxenskolans informationsträff (hösten 17)
- Elever på Sannarpsgymnasiets barn- och fritidsprogram genomförde språkträffar på Öppen förskola i Andersberg (hösten 17)
- Biblioteket i Oskarström har introducerat metoder och material samt genomfört språkträffar med grupper av familjer på öppen förskola på Spenshults asylboende (nov 17-18)

2018

- Introduktion och överlämnande av språkryggsäckar till Dungens förskola i Fyllinge (jan 18)
- Kontakt etablerades med barn- och utbildningsförvaltningen i Halmstad för spridning av kvarvarande språkryggsäckar till förskolor med störst behov (våren 18)
- Lärandeworkshop för uppföljning tillsammans med Hylte (juni 18)
- Uppföljning, utvärdering och slutrapport (hösten 18)

Erfarenheter

Då lärandet har varit en viktig aspekt under projektiden har uppföljning och utvärdering skett löpande under hela arbetets gång. Det arbetssättet har lett till justeringar och förändrade vägval under processen. Ambitionen är att erfarenheter och lärande från projektet ska komma till nytta på kort och längre sikt i liknande sammanhang, lokalt, regionalt och nationellt (exempelvis i den regionövergripande satsningen "Språkstart Halland om små barns språkutveckling").

Kontinuerlig uppföljning har skett på genom:

- Dokumenterad uppföljning och reflektion från referensgruppens möten.
- Enkät i samband med inspirationsdagen i februari 2016.
- Enkät till språkstartare och studieförbund efter projektets första sex månader.
- Uppföljning och avstämningstillfällen med referensgruppen och med Halmstadsnämnden.
- Reflektioner och erfarenhetsutbyte vid tre tillfällen länsövergripande möten med studieförbunden i Halland (LFS-möte).
- Studieförbundens uppföljningar och utvärderingar.
- Loggböcker med språkstartarnas reflektioner och upplevelser av språkträffarna.
- Återkoppling och uppföljning med Sannarpsgymnasiet vid två tillfällen
- Återkoppling från öppen förskola på Spenshult
- Avslutande lärandeworkshop tillsammans pilotprojekten i Halmstad och Hylte

Efter genomgång av uppföljningsmaterialet har resultatet delas in i fyra områden vilka har stärkts med citat.

- **Organisation & samverkan**
- **Metoder & material**
- **Inspirationsdag & webbutbildning**
- **Mötet mellan språkstartare & familj**

Organisation och samverkan

Pilotprojektet i Halmstad hade en snabb uppstart, där det gick väldigt fort i början vilket gjorde att en del viktiga förutsättningar inte var på plats inledningsvis. Ett stort antal språkryggsäckar köptes in utan att projektets organisation, metod och arbetssätt var klarlagt och förankrat. Anledningar till detta var att man ansåg att behovet av meningsfull sysselsättning var stort och att kostnaderna för ryggsäckarna kunde tas inom 2015 års budgetram.

En inledande utmaning var de samverkande organisationernas olika struktur och arbetssätt. Det innebar att det tog tid att lära känna varandra och varandras verksamheter. Vidare fanns det olika ambitionsnivå i projektet där förväntningar och roller inte var tillräckligt tydliggjorda från början. Att få till möten och att få återkoppling mellan olika aktörer och mellan delar i projektet var andra utmaningar.

Erfarenheter

Trots god uppslutning vid inspirationsdagen i början av 2016, studieförbundens kontaktnät och arbetssätt, var det svårt att rekrytera volontärer som språkstartare i Halmstad. Redan tidigt fick studieförbunden signaler om att metoder och arbetssätt upplevdes för ansvarsfullt. Man hade stor respekt för uppdraget och man var osäker på att ta på sig rollen som språkstartare. Det resulterade i att det var få familjer som fick ta del av projektet i relation till den omfattande arbetsinsatsen i att rekrytera språkstartare och koordinera med familjerna.

"Vår känsla är att volontärerna generellt har upplevt uppgiften lite för svår och känt sig osäkra, det är vår analys av bortfallet"

(Studieförbundet Vuxenskolan)

"Vi kan konstatera att vi alla brunnit mycket för projektet men att det varit tufft att få igång cirklar och verksamhet, trots mycket nedlagd tid"

(Studieförbundet Vuxenskolan)

I projektet har lärandet varit i fokus, snarare än genomförande och resultat. Samarbetet i referensgruppen har präglats av prestigelöshet med fokus på att lösa uppgiften (trots stora utmaningar) och en ambition att få det att fungera. Det har också funnits en vilja att hitta nya vägar framåt i projektet när det planerade arbetssättet inte fungerat som tänkt. Kunskap om projektets arbetsmetoder och material har spridits till andra arenor och aktörer än det var tänkt från början.

Detta har exempelvis resulterat i att arbetssätt material och metod även spridits genom:

- Elever på Sannarpsgymnasiets barn- och fritidsprogram till öppen förskola i Andersberg.
- Pedagoger på Dungens förskola i Fyllinge.
- Pedagoger och bibliotekarier på öppen förskola på Spenshult.
- Att ett antal ryggsäckar har spridits till andra förskolor (där det finns behov) i Halmstads kommun.

"Under projekttiden lärde man emellertid känna varandra och varandras verksamheter bättre vilket ledde till upparbetade kontakter mellan civilsamhälle och Region Halland. Detta kan underlätta framtida kontakter och samverkan"

(Lärandeworkshop)

"Projektet har stimulerat samarbete mellan olika professioner, man har lärt känna nya människor och utökat sitt kontaktnät"

(Lärandeworkshop)

Erfarenheter

Under projekttiden har det har skett många och snabba förändringar i organisationerna kring asylfrågor. Det har varit turbulens på Migrationsverket, boenden har stängt, asylsökande familjer har flyttat (utan att studieförbunden fått information) och asylsituationen har förändrats (ökat och minskat i omfattning över tid). Det har funnits en rörlighet bland personer på kommunen som arbetar med asylfrågor vilket har bidragit till att arbetet tidvis har tappat fart. Svårighetsgraden i situationen har underskattats och förutsättningarna har förändrats över tid.

"Det har dock inte bara varit svårt att få tag i språkstartare, utan det har även varit svårt att hitta familjer på ett bra sätt, förutom språkliga utmaningar, så har boende stängts och familjer har flyttats"

(Studieförbundet Vuxenskolan)

Metoder och material

Metoder och material i språkväskorna fungerade bra, särskilt lottospelet har fått positiva reaktioner och varit uppskattat i familjerna. Vissa språkstartare upplevde att innehållet i språkväskan var framtagen till en för smal målgrupp. Materialet hade fungerat bra men man önskade även material riktat till något äldre barn. Andra upplevde att materialet var användbart även för äldre barn som t.ex. tränade på att läsa. Under språkträffarna kunde det vara utmanande att få små barn att sitta stilla och koncentrera sig samt att få barn och familj att förstå vissa ord. Träffarna på Spenshult genomfördes med grupper av familjer som dock upplevdes som för stora. De deltagande familjerna kommer från en kultur där det inte är tradition att läsa för sina barn i samma utsträckning som görs i Sverige. Därför kunde det i vissa fall vara svårt att motivera familjer att ta emot besök av en språkstartare och att fortsätta använda materialet tillsammans efter språkträffarna. Det försvårades ytterligare i de fall där föräldrarna är analfabeter, men då fungerade boken "Var är tårtan" som bara innehåller bilder bättre.

"Ryggsäckarna var kanonbra, fantastiskt bra innehåll. Jag läste alla böckerna, spelade spelet och föräldrarna var också med. En av papporna jag träffade pratade nästan ingen svenska alls, så han hade stor nytta av att spela Lottospelet också. Tror det var lika bra för föräldrarna med språkträffarna faktiskt".

(Språkstartare Vuxenskolan)

"Böckerna var bra, mycket bra, vi tittade på bilderna, de fick säga efter. MEN det bästa var Lottospelet. Vi spelade om och om igen. De fick låna både böcker och lottospelet innan de fick ryggsäcken".

(Språkstartare Vuxenskolan)

Erfarenheter

Inspirationsdag och webbutbildning

Inspirationsdagen upplevdes som en informativ och inspirerande dag. Föreläsningarna var bra, särskilt dem om barns språkutveckling. Att få möjlighet att "nätverka" och mötas mellan olika verksamheter/organisationer och professioner var uppskattat. Att få kunskap om biblioteket och dess resurser var positivt. Webbutbildningen har varit värdefull och fungerat mycket bra. Med utgångspunkt i filmerna har elever/språkstartare på barn- och fritidsprogrammet förberett sig i olika steg inför mötet med barn och föräldrar på öppen förskola.

"Inspirationsdagen var bra, intressant med information om barns språkutveckling. Information om projektet upplevde jag som diffust samtidigt som jag förstår att ett pilotprojekt kanske inte kan vara tydligare än så"

(Enkät till språkstartare)

"Utbildningsfilmerna på nätet var riktigt bra. Jag tittade ordentligt på dem allihop och hade stor nytta av dem. Jag är lärare i botten så jag känner mej inte ovan vid situationen som sådan, men för just detta ändamål gav mig filmerna mycket. Jag fick konkreta råd och tips som jag använde mig av när jag träffade familjerna"

(Språkstartare Vuxenskolan)

"Våra elever har fått lära sig praktiskt och vi har fått en twist på kommunikationsdelen i utbildningen. De pratar fortfarande om draken och böckerna. Bra med något praktisk och användbart"

"Eleverna har haft stor nytta av utbildningen på alla sina praktikplatser och förstår vikten av ett språk"

(Pedagog Sannarpsgymnasiet)

Erfarenheter

Mötet mellan språkstartare och familj

Redan tidigt i pilotprojektet signalerade studieförbunden att de som deltagit i inspirationsdagen upplevde uppdraget som språkstartare för ansvarsfullt, man hade stor respekt för uppdraget och man var osäker på att ta på sig rollen som språkstartare. Studieförbunden beskrev även att det kommit upp många andra frågor och diskussioner än dem man var van vid, vilket var positivt men också krävande både för studieförbund och för språkstartare.

"Somliga upplevde det som ovanligt och osäkert att "kliva in" i familjers privatliv"

(Uppföljning med studieförbunden, LFS)

De språkstartare som genomfört språkträffar har uttryckt att det varit både uppskattat och givande. Mötet mellan familjerna och språkstartaren har trots språkliga utmaningar bidragit till att de lärt känna varandra, knutit nya kontakter och fått ett utökat nätverk. Språkstartaren har varit efterlängtd i familjerna.

(Lärande workshop)

"Våra kontakter med språkstartarna vittnar dock om att de som dragit igång har känt sig nöjda och tyckt att de själva fått ut mycket av mötena med familjerna"

(Studieförbundet Vuxenskolan)

"Familjerna var otroligt glada och tacksamma och hade velat träffas mer. Jag kan inte beskriva hur stolt en av pojkarna var när han fick ryggsäcken. Han stod där så stolt med sin ryggsäck och ville absolut inte ta av sig den -så jag tror att det betydde otroligt mycket för honom och familjen "

(Språkstartare Vuxenskolan)

"Eleverna uppskattade materialet och mötet med familjerna på öppen förskola. Många elever hade aldrig haft kontakt med en nyanländ familj"... "föräldrarna som våra elever har mött på öppen förskola tyckte det var riktigt bra".

(Pedagog på Sannarpsgymnasiet)

Erfarenheter

Samlade erfarenheter och lärdomar från Halmstad och Hylte

Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer har drivits parallellt i Halmstad och Hylte. Halmstad inledde pilotprojektet 2015 och Hylte 2016 vilket innebar att Halmstad gjorde värdefulla erfarenheter som Hylte kunde ta del av. På samma sätt har Hylte utvecklat delar under arbetets gång som Halmstad haft nytta av. Förutsättningarna i kommunerna har sett olika ut vilket har gjort att respektive kommun gjort skilda prioriteringar och vägval. Samverkan mellan de båda kommunerna har varit mycket god.

Här följer exempel på erfarenheter och lärdomar från de båda projekten:

- Projekt behöver löpande utgå från lokala förutsättningar och därmed se olika ut i olika kommuner.
- För att projekt ska få genomslagskraft krävs strategisk förankring på hög nivå i delaktiga och omgivande organisationer.
- Lokal verksamhet påverkas av beslut på nationell nivå. Exempel på detta är att till följd av beslut på nationell nivå minskande antalet asylsökande kraftigt och studieförbunden fick förändrade förutsättningar. Detta bidrog till att projektet inte längre kunde fortsätta.
- Att redan när ett behov har identifierats och man påbörjar en samverkan behöver man säkerställa att det finns ett tydligt gränsöverskridande ansvar och ägandeskap mellan de verksamheter som berörs.
- Det är viktigt att involvera dem som ska genomföra projektet så tidigt som möjligt, gärna redan vid eventuell produktion av material och metod.
- En framgångsfaktor är att vara drivande, uthållig och våga förändra efter hand.
- Det finns ett behov av att skapa långsiktiga och stabila ekonomiska gränsöverskridande lösningar. Det skulle exempelvis kunna ske genom sociala investeringsfonder för främjande insatser.
- Sammanhållning i lokalsamhället och att kunna dra nytta av ideella krafter som är mobiliserade i civilsamhället var en framgångsfaktor framförallt i Hylte kommun. Det stärktes också av att representanterna i Hyltes styrgrupp hade ett utbrett nätverk och goda kontakter med civilsamhället.
- Samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället har varit givande och lärande. Den här typen av projekt kräver att man vågar följa processen, har ett flexibelt arbetssätt, är öppen för nya vägar och låter det ta tid.
- Projekt i samarbete med civilsamhället behöver ha ett enkelt och lättillgängligt arbetssätt som inte upplevs för krävande för ideella krafter.

Erfarenheter

- Projektet har genomförts av en vilja till medskapande och delaktighet bland samverkansparterna, vilket har varierat över tid. För att uppnå detta krävs det att det finns tillit till varandra, tydlig kommunikation och rollfördelning.
- Erfarenheterna av att nå de asylsökande familjerna var olika i kommunerna. I Halmstad visade sig vara svårt att få kontaktuppgifter till och få kontakt med familjerna. Exempel på svårigheter var att familjerna tvingades flytta med kort varsel, att migrationsverket inte lämnar ut uppgifter i form av adresser och att kontaktpersonerna i Halmstad kommun byttes ut. En annan svårighet var språkförbistringen, då man inte talade samma språk. I Hylte kommun gjorde styrgruppens breda nätverk och sammanhållningen på de mindre orterna, att det var enklare att komma i kontakt med familjerna.
- Öppen förskola och förskola har varit en framgångsrik arena för att nå familjerna och genomföra språkträffar. Detta har underlättats av att det inom förskolan finns mycket kunskap och erfarenheter samt en vana att arbeta pedagogiskt.
- Genom språkträffarna har språkstartarna kunnat göra vardagen tryggare och mer meningsfull för en familj som fortfarande är på flykt. Dessa möten är betydelsefulla både för familj och för språkstartare.

(Lärande workshop)

Erfarenheter

Summering och koppling till syfte- och måluppfyllelse

Syfte

- Att ge kunskap om metoder och arbetssätt för introduktion till svenska språket när det gäller att nå asylsökande och nyanlända barn och föräldrar som senare kan ligga till grund för ett bredare arbete i Halmstad och andra delar av Halland.

Kommentar

Syftet har uppfyllts på flera sätt. Framför allt genom den kunskapsspridning av metoder och arbetssätt som gjorts genom studieförbundens cirkelledarutbildning, informationsträffar och genom de utbildningsfilmer som ligger på webben och som fortfarande används. Under pilotprojektets gång har de inblandade fått ny kunskap och nya erfarenheter kring olika sätt att nå asylsökande och nyanlända familjer med en introduktion i svenska språket. Pilotprojektet har även gett viktiga erfarenheter och utgjort del av underlag för Språkstart Halland – små barns språkutveckling, en regional satsning som pågår i Halland.

Mål

- Att främja en bra start i livet genom att stimulera asylsökande och nyanlända barns språkutveckling samt att ge föräldrar inspiration på vägen in i det svenska språket.

Kommentar

Detta mål måste nog ses som ett mer långsiktigt mål, som inte går att utvärdera inom ramen för projekttiden. Vår erfarenhet visar att de familjer som nåddes genom detta pilotprojekt, upplevde att de fått stimulans till att använda svenska språket i högre grad och på ett lustfyllt sätt. Framför allt spelet gjorde att både föräldrar/vuxna i barns närhet och barn fick inspiration att prata mer svenska.

- Att stimulera och ge möjlighet till samverkan mellan olika professioner och aktörer i planering, genomförande och uppföljning av projektet.

Kommentar

Detta mål har uppfyllts. Det har varit stor samverkan och möjlighet till delaktighet för alla inblandade parter. Under resans gång har vi tillsammans fått tänka om när olika hinder dykt upp och flexibiliteten och samarbetsviljan har varit stor. Aktörerna har bidragit utifrån sina förutsättningar men också varit öppna för att pröva nya vägar när de gamla inte fungerat.

- Att på kort sikt bidra till meningsfull sysselsättning under familjernas väntan på asylprövning.

Kommentar

Enligt de språkstartare som träffat familjerna så har de gemensamma språkträffarna upplevts som positiva och givande och därmed blivit ett välkommet avbrott i vardagen. Vår förhoppning är att det också gett meningsfull sysselsättning, men det är svårt att bedöma.

Erfarenheter

- Att bidra till att få en inblick i det svenska samhället genom språkstartsmaterialet och kontakten med cirkelledare och bibliotek.

Kommentar

De flesta av de familjer som fått besök har fått en viss inblick i det svenska samhället, via kontakt med cirkelledare, men det har inte varit möjligt för alla att besöka biblioteket. Detta mål har varit/är svårt att utvärdera.

Avslutande reflektioner

Det blev inte som vi tänkt, det blev på ett annat sätt...

Ett pilotprojekt är en möjlighet till att pröva nya metoder, arbetssätt och till att samarbeta med nya aktörer. Språkstart Halland för asylsökande barn och familjer i Halmstad gav oss möjlighet till allt detta. Som i många projekt så blev det en resa där vi fick tänka om och tänka nytt då det inte blev riktigt så som vi inledningsvis hade planerat. Detta trots att vi hade höga ambitioner, resurser och stor flexibilitet. Av många olika anledningar nådde vi inte så många familjer på asylboende som vi hoppats på. Det berodde på omständigheter som vi inte kunde påverka, så som förändrad flyktingpolitik, förändrade förutsättningar för studieförbunden, möjligheter att locka språkstartare och att nå ut till familjerna.

Vi menar dock att projektet blev framgångsrikt ur följande perspektiv. Genom pilotprojektet har Region Halland etablerat en nära samverkan med ett antal studieförbund i Halmstad (Folkuniversitetet, Studieförbundet Vuxenskolan och ABF). Projektet har också stärkt samarbete och samverkan mellan Region Hallands interna verksamheter. Vi syftar då på den samverkan som skett mellan tjänstepersoner och politiker inom och mellan verksamheter inom kulturen, social hållbarhet och de lokala nämnderna i Halmstad och Hylte. Pilotprojektet har också identifierat andra arenor och aktörer än dem som fanns i ursprungsidén. Exempel på sådana arenor är förskolor, öppen förskola och Sannarpsgymnasiets barn- och fritidsprogram.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att projektet bidragit till att samverkan mellan regionen, studieförbunden och kommunen har stärkts men också till metodutveckling och gemensamt lärande. Uppföljningen visar även att projektet bidragit till att synliggöra framgångsfaktorer och förutsättningar för praktisk samverkan mellan region, studieförbund och kommun. Samverkanskunskap som i framtiden kan användas på många olika utvecklingsområden.

För ytterligare information kontakta

Maria Ehde Andersson utvecklingsledare Kultur Halland Regionbiblioteket

Maria.Ehde-Andersson@regionhalland.se

Janet Harrysson nämndtjänsteman social hållbarhet

janet.harrysson@regionhalland.se

Projektorganisation

Beställare

Halmstadsnämnden Region Halland

Projektledare

Maria Ehde Andersson Utvecklingsledare Kultur Halland Regionbiblioteket

Projektgrupp

Maria Ehde Andersson Utvecklingsledare Kultur Halland Regionbiblioteket
Janet Harrysson Nämndtjänsteman Halmstadsnämnden

Styrgrupp

Halmstadsnämndens presidium, Hans Leghammar ordförande, Marita Johansson vice ordförande, Janet Harrysson, nämndtjänsteman, Anna Lindskog strateg.

Arbetsgrupp för material och metod

Catarina Sjöberg Logoped Hallands sjukhus Halmstad
Ulrika Thorbjörnsson Halmstads stadsbibliotek
Maria Ehde Andersson Utvecklingsledare Kultur Halland Regionbiblioteket
Gerd Almquist Tangen Barnhälsovårdsutvecklare Region Halland

Referensgrupp

Kristina Svahn Enhetschef Studieförbundet Vuxenskolan
Ann-Karin Sjöström Verksamhetschef Folkuniversitetet
Kristina Norrman ABF
Håkan Hallberg Fältkoordinator Etablering,-utbildnings- och arbetsmarkandsförvaltningen
Halmstads kommun
Maria Ehde Andersson Utvecklingsledare Kultur Halland Regionbiblioteket
Janet Harrysson Nämndtjänsteman Halmstadsnämnden

Tvärgrupp mellan Halmstad och Hylte

Maria Ehde Andersson Utvecklingsledare Kultur Halland Regionbiblioteket
Janet Harrysson Nämndtjänsteman Halmstad och Hyltenämnden
Kerstin Delefeldt strateg Hyltenämnden

Länkar ex till webbutbildningen

<https://www.pressreader.com/sweden/hallandsposten/20170113/281668254669477>

Artikeln i Livsplats Halland

<http://publikationer.se/regionhalland/basta-livsplatsen/april-2017/index.html#6-7>

Artikel Hallandsposten

<https://www.pressreader.com/sweden/hallandsposten/20170113/281668254669477>

Inbjudan till inspirationsdag

Språkstart Halland

Välkomna på

Inspirationsdag för Språkstart Halland!

Vill du vara med i arbetet med att nå asylsökande barn och deras familjer med en introduktion i svenska språket?

Vi genomför nu ett pilotprojekt i Halmstad för att stimulera asylsökande barn och familjers introduktion i svenska språket. Detta ska ske med hjälp av ett utvalt material i fina ryggsäckar som ska förmedlas till familjerna på asylboendena. Under denna inspirationsdag blandar vi praktik och teori, du får kännedom om metoder och material samt en föreläsning om flerspråkighet.

Datum: onsdagen den 17 februari 2016, mellan kl. 9 – 16.30
Lokal: Klarasalen på Halmstads Stadsbibliotek.
Dagen är kostnadsfri.

Anmälan till Maria Ehde Andersson, senast den 9 februari via mejl:
maria.ehde-andersson@regionhalland.se
Uppge namn, mejladress och eventuell specialkost för fikat.

Bakgrund: Den lokala nämnden/Halmstadsnämnden verkar på uppdrag av regionfullmäktige och regionstyrelsen för att stimulera och utveckla ett bredare folkhälsoarbete med social hållbarhet som utgångspunkt. Nämnden har, utifrån sitt uppdrag, beslutat att stödja ett språkutvecklingsarbete för asylsökande barn och deras familjer. Som grund för detta har man givit Maria Ehde Andersson, vid Kultur i Halland – regionbiblioteket, uppdraget att ta fram metoder och material.

På regionbiblioteket har man lång erfarenhet av dessa frågor, eftersom man under de senaste tio åren har arbetat med att stödja små barns språkutveckling i olika projekt. Projektarbetet har skett i samarbete med logopedier och BVC-personal, bland annat i projektet Språk-keďjan, för mer information se www.regionhalland.se/sprakkedjan.

Dagen genomförs i samarbete med studieförbunden i Halland och Halmstads Stadsbibliotek.

Loggbok förd av Marie Karlsson Språkstartare på Studieförbundet Vuxenskolan.

Deltog gjorde mamma, pappa, pojk (6 år) och pojk (1,5 år)

Träff 1: 20 juni 2017

Mamma, storebror och jag, Marie, läser ur "Viggos ord" tillsammans. Vi relaterar till omgivningen hela tiden, men utgår från boken. När vi läser om solglasögon i boken springer storebror och hämtar sina Spiderman-glasögon och vi får alla prova. Han ser såklart coolest ut i dem.

Lillebror vaknar och är med i soffan, pekar och vill göra precis som storebror.

De bjuder på te och nötter trots att de fastar. Jättesnällt!

Vi spelar lotto med ord från förskolan, mat & dryck, kläder och djur.

Storebror är jätteduktig! Lillebror är med men tycker efter en stund att det är roligare att rulla boll och göra high five. Vi sitter på golvet allesammans och har trevligt. Storebror visar sina spel på Ipaden och vi avslutar med att titta på ett Bamsespel tillsammans. Pappa tar med Lillebror ut en stund.

Träff 2: 27 juni 2017

Vi läser i "God natt, Alfons Åberg", tittar på bilderna, lär oss nya ord och repeterar gamla. Lillebror är med en stund och pekar och vill göra som storebror, men till slut har han för mycket spring i benen och pappa går ut med honom en stund.

Storebror har lärt sig räkna till 90! Förra veckan räknade vi till 50 tillsammans och nu kan han ända till 90! Ha visar att han tränar på att skriva alfabetet och vi skriver ord tillsammans. Vi skriver HEJ, FOTBOLL, TRÄD och APA. Det är roligt att skriva, tycker storebror, och fint blir det.

Vi fikar tillsammans och spelar därefter lotto med nya brickor (hemma, mat & dryck, leksaker, jag gör och fordon). Storebror vinner flest gånger och känner sig jättenöjd!

Loggbok förd av Marie Karlsson Språkstartare på Studieförbundet Vuxenskolan.

Deltog gjorde mamma, pappa och två pojkar

Träff 1: 21 juli 2017

Vi läste i Viggos ord. När vi kom till kroppsdelar satte vi på klisterlappar på varandra. Då tränade vi också på att räkna och repetera färgerna. När vi kom till sånger sjöng vi "Huvud, axlar, knä och tår". När vi kom till köket letade vi upp sakerna i köket på SV. När vi kom till djur fick de låta och röra sig som olika djur. Efter vi läst klart spelade vi lotto. Vi fikade med varm choklad och spelade memory. Därefter lekte vi kurragömma. Barnen fick massor med energi och spring i benen efter vi fikat så vi gick ut och lekte tillsammans.

Träff 2: 28 juli 2017

Idag är pappa med eftersom mamma skulle till läkaren. Vi läser i boken om Alfons Åberg. Vi sjunger "Huvud, axlar, knä och tår" och sätter klisterlappar på kroppsdelar. Jag tar fram färgpennor och vi går igenom alla färgerna. Sedan målar vi tillsammans och efter det tittar vi på Alfons Åberg på datorn.

Vi läser klart boken om Viggo och därefter är det dags för fika. Vi äter vindruvor och dricker varm choklad. Olika pussel läggs och vi spelar memory. Efter en liten stunds kurragömma går vi ut och leker tillsammans i Stationsparken.

Träff 3: 31 juli 2017

Vi repeterar färgerna, sätter klistermärken på kroppsdelar och sjunger "Huvud, axlar, knä och tår". Vi läser "Var är tårtan" tillsammans. När vi fikar lägger vi olika pussel, målar bilder och spelar memory. Därefter får de ryggsäcken och blir jätteglada. Vi går ut i Stationsparken och leker och en av pojkarna vill inte släppa ryggsäcken. Han tycker den är så fin. De provar kompisgungan, balanserar och vi har roligt tillsammans.

Loggbok förd av Marie Karlsson Språkstartare på Studieförbundet Vuxenskolan.

Deltog gjorde mamma, pojke och en kompis till mamman

Träff 1: 11 juli 2017

Vi ses på Studieförbundet Vuxenskolan i Halmstad. Mamman har med sig sin son och en kompis till henne. Vi börjar med att skriva våra namn och prata om favoritfärger. Sedan läser vi tillsammans i "Viggos ord". Vi tittar i vår omgivning och försöker hitta orden från boken omkring oss. Pojken letar till exempel upp sakerna det står om när Viggo är i köket, kyl, frys, ugn mm. När vi kommer till kroppsdelar sjunger vi "Huvud, axlar, knä och tår".

Vi spelar lotto med ord från förskolan, mat & dryck, kläder och djur.

Pojken dricker varm choklad och gosar med mamma, precis som Viggo gör i boken.

Loggbok förd på Spenshults asylboende

Jag besökte öppna förskolan på Spenshult vid tre olika tillfällen och körde ett litet program efter materialet i väskorna. Vi lekte med ord utifrån olika kategorier i Viggo-boken, tex kläder och kroppsdelar; Jag hade skrivit och klippt ut bilder på olika klädesplagg som vi la på golvet med baksida upp. Sedan turades vi om att vända på korten och säga på svenska vad det var för klädesplagg. Vi lät ett plåster gå från person till person som man fick sätta på valfri kroppsdel och säga ordet på svenska. Jag läste God natt, Alfons Åberg och använde mej av lite rekvisita som jag plockat med hemifrån, för att göra det mer konkret: en potta, en nalle, en ficklampa, en tandborste, ett glas, en trasa osv (centrala ord för berättelsen). Vi sjöng även sånger, samma sånger varje gång, till exempel Rockspindeln.

Det var emellanåt svårt att hålla koncentrationen hos barnen, som gärna sprang iväg och gjorde annat. Jag och pedagogerna kom överens om att dela upp ansvaret lite; om något barn sprang iväg så skulle någon av dom gå med och hålla lite "koll" på de barnen så att deras föräldrar ändå kunde vara med i min samling. Det var på det stora hela väldigt rörigt, men responsen var så otroligt härlig! Alla var väldigt tacksamma och tyckte det var roligt, och de barn som satt med hela tiden tyckte mycket om leken med plåstret och högläsningen.

Det jag upplevde som komplicerat med det här upplägget var att det blev ganska stora grupper och att det kunde vara olika personer med vid de olika tillfällena (dock var de flesta med alla tre gångerna och en av pedagogerna såg till att de familjer som inte varit med alla tre gångerna fick en gång med henne). Det blev rörigt och eftersom det var så många kunde bli lång väntetid innan man fick tex plåstret vilket gjorde att barnen lätt tappade intresset. Och det var svårt att lägga det på en nivå som passade alla: vissa hade kommit långt i sin svenska medan andra inte kunde någonting.

MEN – det som inte gick att ta miste på var glädjen, framförallt hos barnen! Att sjunga Imse vimse spindel, eller Lilla snigel, eller Blinka lilla stjärna eller vad det kunde va och se i deras ögon att dom kände igen den och kanske till och med kunde den (ord och/eller tecken/rörelser) är helt obeskrivligt! Vilken glädje och vilken stolthet!

Innehållet i väskorna var bra, men vad de än hade innehållit så tycker jag att det är svårt att jobba med en så stor och spretig grupp. Cirka 30 väskor delades ut.

Hanna Sandblom

Språkstartare Stadsbiblioteket

Halmstads kommun